

وصله‌های ناجور پیراهنی بر تن تبریز

وقتی پای خاطرات بزرگ‌ترها می‌نشینم، خانه‌های زیبا و دلباز و کوچه‌های خاطره‌انگیز تصاویر ثابتی هستند که امروز کمتر آنها را می‌بینم چرا که وصله‌های ناجور امروز در کسوت پیراهنی بر تن تبریز، به شدت خودنمایی می‌کنند.

وقتی پای خاطرات بزرگ‌ترها می‌نشینم، خانه‌های زیبا و دلباز و کوچه‌های خاطره‌انگیز تصاویر ثابتی هستند که امروز کمتر آنها را می‌بینم چرا که وصله‌های ناجور امروز در کسوت پیراهنی بر تن تبریز، به شدت خودنمایی می‌کنند.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، تبریز به روایت کتاب «تاریخ دارالسلطنه تبریز»، باغ‌شهری بود با کوچه‌هایی که پشت هر دیوار بهشتی وجود داشت و امروز غول‌های آهنی و بی‌روح از هر طرف سایه‌ای روی زندگی‌ها می‌اندازند.

شاید یکی از دلایل رشد کامپوزیت‌های بی‌روح، عطش تکنولوژی باشد. هر طرفی که سر بچرخانی نماهای کامپوزیت دهن‌کجی می‌کنند. این لباس‌های وصله‌دار تکنولوژی زمانی به تن شهر گشادتر می‌آیند که در محله‌ای قدیمی، دیوار به دیوار نماهای آجری خودنمایی کنند.

چند سالی است که سرعت ساخت و ساز و توسعه شهری در تبریز، روند رو به رشدی را تجربه می‌کند. اماکن تفریحی، تجاری، خیابان‌های جدید و متقاطع و... گواه حرکتی سرسام‌آور به سمت شهری نو هستند اما گویا همزمان با این رشد و توسعه هر روز که می‌گذرد، چهره‌ها بی‌روح‌تر و عصبی‌تر می‌شوند و کم پیش می‌آید عابری هنگام گذر لبخندی به رویت بزند.

اگر روحیات خشن را نتیجه ناگزیر زندگی شهری بدانیم، انگار دستی ما را وامی‌دارد به دامن زدن به این عوامل استرس‌زا...

زمانی که علیرضا منادی، نماینده تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی در همایش بین‌المللی عمران، معماری و توسعه پایدار شهری گفت: تبریز پس از تهران دومین شهر برج‌ساز کشور است، کسی فکر نکرد که این برج‌های بلند چه اصولی را در نمای خود رعایت می‌کنند و از نظر ظاهر چه بلایی سر این شهر و مردمش می‌آورند.

نمای ساختمان‌ها باعث افسردگی می‌شود

حامد احمدی، روانشناس و مشاور می‌گوید: در حوزه روانشناسی شهری هر قدر امکانات شهری و زیبایی‌هایی مثل رنگ و سایر المان‌ها افزایش پیدا کند، تاثیر مثبتی بر روی شهروندان می‌گذارد.

وی ادامه می‌دهد: طبق آمار وزارت بهداشت که چند سال پیش منتشر شد، تبریز از نظر میزان افسردگی بالاتر از سایر شهرهای کشور است و فکر می‌کنم در کنار دلایلی مثل آب و هوا، فرهنگ و سبک زندگی، فضای شهری ما هم به این قضیه دامن می‌زند.

احمدی، وضعیت تبریز را از نظر نماهای ساختمان و تاثیر آن بر روی مردم اسفناک می‌داند و می‌گوید: تبریز در این موارد بسیار ضعیف عمل کرده تا جایی که حتی المان‌های شهری که برای زیبایی به کار می‌روند هم یا خیلی کم است، یا بسیار ضعیف.

وقتی از این روانشناس می‌پرسم، با نگاه کردن به نماهای ساختمان به عنوان یک شهروند چه حسی داری، می‌گوید: من به شهر نگاه نمی‌کنم چون باعث افسردگی می‌شود!

یک بیماری عمومی

وضعیت نماهای ساختمان در تبریز آشفته است! این را علی تقی‌زاده، استاد دانشکده معماری دانشگاه هنر اسلامی تبریز می‌گوید و ادامه می‌دهد: هر بنایی از یک مکتب و الگوی متفاوت پیروی می‌کند و هیچ‌کدام از یک آبشخور فرهنگی تبعیت نمی‌کنند.

وی می‌افزاید: در خیابان که قدم بزمی می‌بینی ایده‌ها و مکاتب گوناگون بدون سنخیت در کنار هم قرار گرفته‌اند.

تقی‌زاده با اشاره به معماری قدیم ایران می‌گوید: اصولی مثل صرفه‌جویی در معماری ایرانی وجود دارد، فرد ایرانی در طول تاریخ

به دلیل قحطی و خطرات گوناگون مجبور به صرفه‌جویی بوده، این امر در معماری نیز خود را نشان داده، صرفه‌جویی به این معنی که در پلان خانه‌های تاریخی از تمام فضا به نحو احسن استفاده شده و این در نما هم دیده می‌شود.

وی با بیان اینکه استان‌های دیگر در ساخت بناهای خود بیشتر از اقلیم پیروی کرده‌اند، تصریح می‌کند: برای تبریز با این اقلیم سرد، نمای تمام شیشه‌ای مناسب نیست.

این کارشناس مرمت، احترام به همدیگر را از دیگر ویژگی‌های معماری قدیمی ایرانی می‌داند که با گذشت زمان رنگ باخته و امروز شاهد ساختمان‌هایی هستیم که به یکدیگر فخر می‌فروشند.

یاد کوچه‌های متواضع و ساده کودکی‌هایم می‌افتم که جای خود را به گول‌های چند طبقه آهنی داده و ...

می‌پرسم چرا شهرداری تبریز برای سازماندهی نماها وارد عمل نمی‌شود، می‌گوید: این فقط مشکل تبریز نیست، یک بیماری عمومی در کل کشور است و مشهد، تبریز و تهران هم ندارد، تازه وضع تهران از همه وخیم‌تر است.

وی می‌افزاید: نیازمند یک خیزش بزرگ برای حل این مشکل هستیم، وقتی نما تجلی پلان است، نمی‌توان نما را بدون پلان تغییر داد، نمی‌شود که این دو با هم هم‌طراز نباشند.

تقی‌زاده می‌گوید: فکر می‌کنم اگر ویژگی‌های معماری ایرانی رعایت شود، به معماری اسلامی هم دست می‌یابیم چرا که این دو در طی قرن‌ها با هم عجین شده‌اند.

به وصله‌های ناجور نماها در ساختمان فکر می‌کنم که تقی‌زاده خود جوابم را از پیش می‌دهد و تصریح می‌کند: مصالح بوم‌آورد هم نقش مهمی در هماهنگی نماها در یک شهر دارند چرا باید از هزاران کیلومتر دورتر مصالحی بیاوریم که جز ریخت و پاش و هزینه‌های اضافی ماحصلی ندارد.

وی می‌گوید: استفاده از مصالح بوم‌آورد به نحو احسن هم موجب توسعه منطقه می‌شود و هم خود به خود باعث نظمی در ساختار و نمای ساختمان‌ها...

این استاد دانشگاه هنر اسلامی تبریز، حلقه گمشده در اصلاح نمای ساختمان را آموزش می‌داند، آن هم نه آموزش معماران که در نهایت کارفرما باعث تخریب طرح آنها می‌شود بلکه آموزش اجتماعی که مردم خودشان باعث اصلاح بناها و نماهای نامتناسب شوند.

سر دیگر این پیکان متوجه انبوه‌سازان و مهندسانی است که به طور مستقیم در این آشفته‌بازار جولان می‌دهند.

سازندگان و تولیدکنندگان مسکن آزاد به دلیل اینکه به دنبال فروش سریع و بازگشت سرمایه خود هستند، سعی در هر چه بیشتر مطرح کردن خود در محله مسکونی و نمایشی متمایز از بنای خود دارند و به همین دلیل یکی از دلایل عمده ناهماهنگی نمای ساختمان‌ها در سطح شهر هستند.

شهرداری اهمیتی به نوع نما نمی‌دهد

یونس میرفخیمی، مهندس عمران در پاسخ به اینکه چرا مهندسان به نمای ساختمان و ارتباط آن با محیط اطراف توجه نمی‌کنند، می‌گوید: تنها کاری که شهرداری در این مورد می‌کند، این است که به ساختمان بدون نما پایان کار نمی‌دهد اما برای نوع، جنس و طرح نما هیچ محدودیتی ندارد و طبیعی است که مهندس هم با در نظر گرفتن مسائل مالی و... توجهی به محیط اطراف و هماهنگی بنا با آن نکند.

وی در مورد علت علاقه مهندسان به نماهای کامپوزیت تاکید می‌کند: نماهای کامپوزیت با توجه به وضعیت جوی تبریز که در فصل سرد امکان کار نیست و به دلیل سرعت اجرای بالا، جزو نماهای محبوب هستند البته هزینه آنها هم بسیار بیشتر از سایر نماهاست یعنی چیزی حدود چهار برابر نمای آجر به سانت.

این مهندس عمران ادامه می‌دهد: در شهرهای بزرگ دنیا شهرداری نما را تعیین می‌کند و حتی تصمیم می‌گیرد در هر منطقه بنای ویلایی یا آپارتمانی باشد.

میرفخیمی می‌گوید: تا سال 78 وضعیت از این هم بدتر بود و به ساختمان‌های بدون نما هم پایان کار داده می‌شد اما امروزه وجود نما شرط پایان کار است، هرچند که نوع آن هیچ اهمیتی ندارد.

وی تصریح می‌کند: خود من تا زمانی که قانونی جدی در این مورد نباشد حتی اگر در کوچه‌ای همه بناها هم یک دست باشند و من فقط مجبور به اتمام سریع کارم باشم، هیچ توجهی به بقیه نماها نمی‌کنم و از مصالح و نمایی که به صرفه‌ام باشد، استفاده می‌کنم.

خواب سنگین شورا و شهرداری

با گشتی در اینترنت به تصمیمات جدید شورای شهر تهران برمی‌خورم که تا حدی برای اصلاح نمای ساختمان‌های شهر تهران گام برداشته و استفاده از نمای «آجر» را بر سایر نماهای رایج در ساختمان‌های کنونی ترجیح داده و برای ساخت و سازهایی که در نمای آنها از آجر استفاده می‌شود، پنج درصد تخفیف در عوارض ساخت در نظر گرفته است.

ظاهراً خواب سنگین شهرداری تبریز در مورد توجه به نماهای شهری به این زودی‌ها شکستنی نیست.

سراغ عضو کمیسیون عمرانی شورای شهر تبریز می‌روم، ایران‌آهور می‌گوید: حتی مردم عادی هم تشخیص می‌دهند که الگوی ساختمان‌های ما با الگوی معماری ایرانی اسلامی همخوانی ندارد.

وی خاطر نشان می‌کند: شورای عالی معماری و شهرسازی در سال 87 مصوبه سیما و منظر شهری را ارائه داده و در آن ضوابطی تعیین شده که متأسفانه رعایت نمی‌شود.

شنیدن چنین جمله‌ای از نهادی که خود اهرم تصمیم‌گیری و نظارت را در دست دارد، زمانی دردناک‌تر می‌شود که می‌بینیم شورا هیچ اقدامی برای بهبود این وضعیت انجام نداده است.

ایران‌آهور معتقد است، هر شهری بر اساس فرهنگ و هویت خود باید ضوابطی برای پیاده کردن الگوی ایرانی و اسلامی اعمال کند.

می‌پرسم خوب چرا شهرداری ورود نمی‌کند، می‌گوید: همیشه صحبت‌هایی هست اما به حد مصوبه نمی‌رسد و نمی‌دانم شورای گذشته چرا تلاشی در این مورد نکرده است.

البته در کارنامه شورای جدید نیز چیزی به عنوان تلاش در این مورد به چشم نمی‌خورد.

صحبت‌های این عضو کمیسیون عمران در مورد امکان دعوت از افراد متخصص و مراحل طولانی بحث و بررسی نشان داد این کمیسیون تاکنون دغدغه‌ای در مورد ساماندهی نمای ساختمان‌ها نداشته و حکایت تصویب مصوبه‌ای برای بهبود وضعیت نماهای شهری تبریز حکایت «بزرگ نمیر بهار میاد» است!!!

سکوت شهرداری نیز به عنوان تنها نهاد قدرتمند در این زمینه، پرسش و ابهام‌های بسیاری را دامن می‌زند.

گزارش از: پری‌ناز سهرابی